

VESTNIK

DELEGATSKI

Delegatsko glasilo
občine
Murska Sobota
Št.: 11
4. NOVEMBER 1982

VSEBINA 11. ŠTEVILKE DELEGATSKEGA VESTNIKA

- seje zborov občinske skupščine bodo 18. novembra 1982
- osnutek sprememb in dopolnitev občinske resolucije
- proučitev razvoja in organiziranosti OZD drobnega gospodarstva v soboški občini
- osnutek odloka o določitvi, da je vzdrževanje ulic, trgov in cest v mestih in naseljih mestnega značaja v občini M. Sobota komunalna dejavnost

PREDSEDNIKI ZBOROV OBČINSKE SKUPŠČINE SKLICUJEJO SEJE

ZBORA ZDRUŽENEGA DELA
ZBORA KRAJEVNIH SKUPNOSTI IN
DRUŽBENOPOLITIČNEGA ZBORA SKUPŠČINE OBČI-
NE MURSKA SOBOTA.

Seje bodo v
četrtek, 18. novembra 1982 ob 8. uri
v dvorani Skupnosti za požarno varnost (gasilski dom) M. Sobota
Cankarjeva 75

Predsedniki predlagajo naslednji začasni
dnevni red:

1. Izvolitev verifikacijske komisije
2. Poročilo verifikacijske komisije
3. Osnutek resolucije o politiki izvajanja Družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985 v letu 1983
4. Osnutek resolucije o politiki izvajanja Družbenega plana občine Murska Sobota za obdobje 1981—1985 v letu 1983
5. Proučitev razvoja in organiziranosti organizacij združenega dela drobnega gospodarstva v občini M. Sobota
6. Informacija o izvedbi MDA GORIČKO 82

UVOD

Izvršni svet Skupščine občine Murska Sobota daje v javno razpravo delovnim ljudem in občanom osnutek resolucije o politiki izvajanja družbenega plana občine Murska Sobota za obdobje 1981—1985 v letu 1983. O osnutku bodo razpravljali vsi zbori občinske skupščine na seji dne 18. 11. 1982.

Izvršni svet ugotavlja, da organizacije združenega dela za leto 1983 načrtujejo znatno večji obseg investicij kot je možno

(obravnavata samo Zbor združenega dela in Zbor krajevnih skupnosti)

7. Osnutek odloka o določitvi, da je vzdrževanje ulic, trgov in cest v mestih in naseljih mestnega značaja v občini M. Sobota komunalna dejavnost

(obravnavata samo Zbor združenega dela in Zbor krajevnih skupnosti)

8. Delegatska vprašanja in odgovori na vprašanja

9. Predlogi, sklepi, mnenja in obvestila

Gradivo za obravnavo 3. točke dnevnega reda je objavljeno v Poročevalcu št. 19, z dne 15. oktobra 1982. Predloge, stališča in mnenja Izvršnega sveta Skupščine občine Murska Sobota k osnutku republiške resolucije bodo posredovani vodjem delegacij in vodjem konferenc delegacij Zbora združenega dela in Zbora krajevnih skupnosti ter delegatom Družbenopolitičnega zbora. Gradivo za obravnavo 4., 5. in 7. točke dnevnega reda je objavljeno v današnji številki Delegatskega vestnika.

Gradivo za obravnavo 6. točke dnevnega reda bo posredovano vodjem delegacij in vodjem konferenc delegacij Zbora združenega dela in Zbora krajevnih skupnosti.

glede na pogoje investiranja in materialne možnosti. Zato poziva vse organizacije združenega dela in skupnosti, da ponovno preverijo načrtovane naložbe ter za predlog resolucije predlagajo le tiste, za katere imajo zagotovljena finančna sredstva in bodo v naslednjem letu realizirane oz. katere bo dejansko možno izvesti.

Vse pripombe iz javne razprave naj organizacije združenega dela, skupnosti in občani posredujejo najkasneje do 5. 12. 1982 na komite za družbeno planiranje in družbenoekonomski razvoj občine Murska Sobota.

OSNUTEK RESOLUCIJE O POLITIKI IZVAJANJA DRUŽBENEGA PLANA OBČINE MURSKA SOBOTA ZA OBDOBJE 1981—1985 V LETU 1983

1. Osnovne usmeritve in naloge v družbenoekonomskem razvoju občine v letu 1983

Izhajajoč iz sprememb in dopolnitev dogovora o temeljnih družbenega plana in družbenega plana občine Murska Sobota za obdobje 1981—1985 bo ob upoštevanju zaostrenih gospodarskih razmer in uresničevanja politike ekonomske stabilizacije težišče aktivnosti družbenoekonomskega razvoja občine v letu 1983 usmerjeno v naslednje:

— povečanje izvoza blaga in storitev zlasti na konvertibilna področja za zagotovitev in vzdrževanje zunanje likvidnosti in omogočanje nadaljnje gospodarske rasti. Poglobljalo se bo sodelovanje in izboljševalo razmerje v menjavi z obmejnima državama. Izvoz bo temeljil na višjih oblikah sodelovanja in na izvozu proizvodov višje stopnje predelave;

— povečanje proizvodnje hrane za večji izvoz kmetijskih in živilskih proizvodov ter za izboljšanje preskrbe prebivalstva. V primarni kmetijski proizvodnji dati poudarek rastlinski proizvodnji predvsem proizvodnji krušnih žit, sladkorne pese in krmnih rastlin. Kmetijsko proizvodnjo bomo intenzivirali tudi z odkupom novih zemljišč, vključevanjem v proizvodnjo neobdelane površine, boljše izrabo slabo obdelanih površin ter z nadaljevanjem komasacij in melioracij. Pospševati vse oblike proizvodnega sodelovanja zasebnih kmetijskih proizvajalcev z združenim delom na osnovi dohodkovne soodvisnosti. Z letnim programom zagotoviti učinkovito in racionalno porabo sredstev za intervencije v proizvodnji hrane.

— učinkovitejšo gospodarjenje, prilagajanje proizvodnih programov tržnim razmeram, pospeševanje inovacij in racionalizacije dela, učinkovitejšo izrabljanje delovnega časa in zmogljivosti ter boljše povezovanje v proizvodno zaokroženo delovno in poslovno močnejše organizacije oz. poslovne skupnosti. Večje bo varčevanje v proizvodnji in porabi. Zaostri se bo odgovornost za gospodarjenje z družbenimi sredstvi in za izvajanje dogovorjenih nalog;

— uskladitev vseh vrst porabe z dejansko razpoložljivimi sredstvi in blagovnimi skladi ter krepitev akumulativne sposobnosti združenega dela, za zmanjševanje inflacijskih pritiskov in krepitev izvozne ponudbe.

2. Materialni okvir razvoja v letu 1983

Glede na doseženo stopnjo družbenoekonomskega razvoja občine Murska Sobota ter zaostrene gospodarske razmere bo v letu 1983 možno z večjo produktivnostjo dela, boljšo organizacijo, boljšim dohodkovnim in proizvodnim povezovanjem, smotrnim gospodarjenjem in bolj odgovornim izvajanjem dogovorjenih nalog doseči v občini rast družbenega proizvoda 2,5 %.

Industrijska proizvodnja se bo predvidoma povečala za 2 %, kar bo moč doseči le ob večji in učinkovitejši izrabi obstoječih kapacitet, vseh razpoložljivih materialnih in kadrovskih zmogljivosti ter smotrnejši rabi energije.

V kmetijstvu občine bo dosežena rast proizvodnje za okoli 4 %. V KG Rakičan bo na območju občine Murska Sobota predvidoma dosežena proizvodnja 4.005 ton pšenice, 9319 ton koruze, 15.859 ton sladkorne pese. Od proizvodnih količin poljščin bo poleg sladkorne pese prodano še 3.500 ton pšenice.

Zasebni kmetijski proizvajalci organizirani v KZ Panonka bodo proizvedli 24.250 ton pšenice, 38.700 ton koruze, 25.800 ton sladkorne pese. Od proizvedenih količin bo predvidoma odkupljen celoten pridelek sladkorne pese in 8.500 ton pšenice.

Živalska proizvodnja v družbenem sektorju bo dosegla v KG Rakičan 1.104 ton goved žive teže, 9.272 ton prašičev in 396.000 litrov mleka.

Agromerkur bo preko kooperacije dosegel proizvodnjo 2.800 ton piščancev. Zasebni kmetijski proizvajalci bodo proizvedli 6.200 ton goved, 5.950 ton prašičev in 42 milijona litrov mleka. Od proizvedenih količin bo odkupljeno 5.600 ton goved, 3.000 ton prašičev in 2.700.000 litrov mleka.

Ena osnovnih nalog v letu 1983 bo vsestransko in čim bolj učinkovito prizadevanje za povečan izvoz blaga in storitev na konvertibilno področje. Izvoz na konvertibilno področje se bo v globalu povečal za 10 %, posamezne organizacije združenega dela pa bodo dosegle naslednji izvoz:

MURA TOZD Perilo
MURA TOZD Oblačila
MURA TOZD Ženski plašči
MURA TOZD Ženska oblačila
IMP DO Panonija
Platana TOZD Ledava
ABC Pomurka DO Zunanja trgovina
ABC Pomurka DO Mesna industrija
ABC Pomurka DO Agromerkur
ABC Pomurka KZ Panonka
ABC Pomurka DO Gozdno in les. gospodar.
ABC Pomurka DO Tovarna mlečnega prahu
ABC Pomurka DO Živinorejsko veterinarski zavod
ZGEP Pomurski tisk TOZD Kartonaža
ZGEP Pomurski tisk TOZD Tiskarna
RAŠICA TOZD Beltinka
Tekstil TOZD Prosenjakovci
Konstruktor TOZD Gradbeništvo Pomurje
INTES TOZD Mlinopek
Radenska TOZD Diana
Radenska TOZD Zvezda
Radenska TOZD Moravske toplice
Certus TOZD Avtobusni promet
LIV Postojna Rogašovci
KROG
SOBOTA TOZD Obrtništvo

— v 000 din

(Številčni podatki bodo vnešeni do predloga po uskladitvi planov OZD v Samoupravni interesni skupnosti za ekonomske odnose s tujino).

Organizacije združenega dela bodo povečevale izvoz preko uvajanja novih programov, usposabljanja kadrov ter prilagajanja organiziranosti, opremljenosti in organizacije dela zahtevam tujih trgov.

V osvajanje proizvodnje izdelkov, ki se uvažajo ter v vključevanje v izvoz morajo tehnološko in dohodkovno vključevati tudi drobno gospodarstvo.

Uvoz bo v letu 1983 ostal na nivoju leta 1982. Pri uvozu surovin in reprodukcijskega materiala bodo imele absolutno prednost potrebe proizvodnje za izvoz in za osnovno oskrbo občanov. Možnost uvoza opreme bo dana tistim OZD, ki bodo dosegle največje in hitre neto devizne učinke ter prevzele večje planske obveznosti izvoza in deviznega priliva.

Ob počasnejši gospodarski rasti v letu 1983 in zahtevi po racionalnem in produktivnem zaposlovanju se bo število zaposlenih v občini povečalo za 2 %, oz. predvidoma za okoli 350 delavcev. V gospodarstvu se bo zaposlenost povečala za 2,1 % oz. 310 delavcev, v negospodarstvu pa za 1,2 % ali 40 delavcev. Prednost pri zaposlovanju bodo imeli mladi iskalci, zaposlitve s čimer se bo nadaljevala politika zaposlovanja pripravnikov in kadrovskih študentov.

Organizacije združenega dela bodo v samoupravnih sporazumih o usklajevanju načrtov zaposlovanja opredelile programe ukrepov za razreševanje problematike zaposlovanja ob predvidenih organizacijskih in tehnoloških spremembah proizvodnje.

V letu 1983 je potrebno v večji meri izkoristiti možnosti produktivnega zaposlovanja na področju samostojnega osebnega dela in drobnega gospodarstva ter vsestransko proučiti možnosti zaposlovanja invalidnih oseb in delavcev, ki se bodo vrnili z začasnega dela v tujini.

V vseh sredinah je potrebno dosledno omejevati vse oblike dela po pogodbi, zmanjševati dopolnilno delo in omejevati po-

daljšanje delovnega razmerja delavcev, ki so izpolnili pogoje za polno osebno pokojnino.

Ob večjem uveljavljanju kvalitetnih faktorjev gospodarjenja, boljše izrabo delovnega časa in doslednim izvajanjem nagrajevanja po delu in rezultatih dela bo produktivnost predvidoma porasla za 0,5—1 %.

Sredstva za osebne dohodke bodo v globalu rasla za polovico počasneje od rasti nominalnega dohodka oz. v skladu z določili dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1983. Raven in rast sredstev za osebne dohodke se bo v posameznih organizacijah združenega dela v gospodarstvu razlikovala glede na dosežen porast proizvodnje in produktivnosti dela, izvoza na konvertibilno področje, znižanje stroškov poslovanja in boljšega izkoriščanja poslovnih sredstev.

Organizacije združenega dela negospodarstva bodo razporejale sredstva za osebne dohodke delavcev v odvisnosti od opravljenih programov dela. V globalu bo zagotovljena rast največ do rasti sredstev za osebne dohodke v gospodarstvu.

Potrebno bo hitrejšo izoblikovanje in izvajanje kriterijev nagrajevanja po delu, z boljšim vrednotenjem proizvodnega in ustvarjalnega dela ter pospešeno odpravljati neopravičene razlike v osebnih dohodkih iz preteklih let.

Sredstva za zadovoljevanje skupnih potreb bodo v letu 1983 v globalu rasla za polovico počasneje od nominalne rasti dohodka. Rast sredstev bo po dejavnostih različna, glede na dogovorjene planske prioritete. Samoupravne interesne skupnosti so dolžne opraviti v letu 1983 selekcijo med posameznimi programi, glede na materialne možnosti prilagoditi standarde in normative ter racionalno gospodariti z družbenimi sredstvi.

Sredstva za zadovoljevanje splošnih družbenih potreb bodo rasla nominalno za 12 % oz. za polovico počasneje od nominalne rasti dohodka. Občinski upravni organi bodo kot osnovo za določanje obsega sredstev za njihovo delo uveljavljali kriterije in normative sprejete na podlagi realnejše ocenitve potrebnega obsega dela.

Z izboljšanjem kadrovske strukture zaposlenih in drugih pogojev bo možno dosledno ugotavljati davke na dohodek občanov iz vseh virov in doseči njihovo dosledno izterjavo.

Politika cen bo naravnana k odpravljanju nesorazmerij med cenami in k neposredni kontroli cen proizvodov in storitev, ki so pomembni za družbeno reprodukcijo ter osnovno potrošnja občanov.

3. Materialne naložbe

V letu 1983 bomo nadaljevali z izvajanjem investicij načrtovanih s srednjeročnim planom ter spremembami in dopolnitvami srednjeročnega plana občine Murska Sobota za obdobje 1981—1985. V skladu s politiko omejevanja investicijske porabe bodo naložbe usmerjene pretežno v posodobitev in modernizacijo strojne opreme, razširitev obstoječih kapacitet ter dokončanje začetih investicij.

Novo investicije bo možno pričeti le če bodo usmerjene v primarno kmetijsko proizvodnjo, izvoz na konvertibilno tržišče, proizvodnjo, ki sloni na domačem znanju, gospodarsko infrastrukturo, nadomeščanje uvoznih surovin ter v objekte za zagotavljanje osnovne preskrbe prebivalstva. Organizacije združenega dela bodo lahko izvajale le tiste investicije, ki bodo zadovoljile dogovorjenim kriterijem prestrukturiranja in bodo dobile soglasje pristojnih komisij za oceno investicij.

Organizacije združenega dela gospodarstva načrtujejo za leto 1983 naslednje naložbe:

LIV Postojna TOZD Oprema in orodja Rogašovci bo razširila in opremila proizvodne prostore.

Tovarna dušika Ruše TOZD Proizvodnja kremenčevih peskov Puconci bo pristopila h gradnji obrata za proizvodnjo mas in aktivirala nov odkop rudnine v Kuštanovcih.

Mura bo nadaljevala z investicijo za prehod na avtomatsko krojenje in pričela z deli na izgradnji centralnega skladišča. Sredstva bo vlagala tudi v širitev trgovske mreže.

Tekstil TOZD Pletilstvo Prosenjakovci bo razširila proizvodnjo nekananih tekstilnih izdelkov in nadomestila istrošeno strojno opremo.

ZGEP Pomurski tisk bo dopolnil opremo za avtomatsko obdelavo podatkov. Tiskarna bo dogradila proizvodne prostore in nabavila opremo za povečanje proizvodnje reklamnih kock

ter kupila ofset stroj. Kartonaža pa bo prav tako dogradila proizvodne prostore ter nabavila ustrezno opremo in ofset stroj.

Združeni investitorji v okviru SOŽD ABC Pomurka bodo pristopili h gradnji kafilerije.

Mesna industrija bo pristopila h gradnji objekta za potrebe predelave ter investirala v opremo za proizvodnjo komponentnih jedi, trajne in poltrajne konzerve.

Agromerkur TOZD Proizvodnja perutninskega mesa bo rekonstruirala klavnico.

KZ Panonka bo uredila skladišče v Gančanih, deponije pese in industrijski tir v Lipovcih ter preko Hranilno kreditne službe vlagala v naložbe zasebnega sektorja.

KG Rakičan bo nakupil 200 ha zemljišč, melioriral 470 ha površin, uredil namakanje, 195 ha površin, pristopil h gradnji nove mešalnice krmil in gradnji govejih hlevov za 1.200 stojišč, obnovil 5 ha vinogradov in 4 ha sadovnjakov ter rekonstruiral goveje hleve.

Gozdno in lesno gospodarstvo bo pristopilo k pripravi dokumentacije za rekonstrukcijo žage v Mačkovcih za katero bo tudi zgradil transformatorsko postajo, vlagal v pogozdovanje ter nabavil potrebno mehanizacijo.

Fazan Beltinci bo vlagal v rekonstrukcijo grajenih prostorov za vzrejo divjadi.

Sobota bo povečala površine v TOZD Vrtnarstvo ter investirala v mehansko delavnico, nabavo nove strojne opreme in specialnih transportnih vozil.

Certus TOZD Avtobusni promet bo nabavil 8 novih avtobusov.

ABC Pomurka DO Zunanja trgovina bo sovlagala v rekonstrukcijo obrata za razsekovanje divjačine.

Veletrgovina Potrošnik bo zgradila trgovine v Rogašovcih, adaptirala 2 trgovini ter vlagala v posodobitev trgovske mreže in transportnih sredstev.

Radenska TOZD Diana bo pristopila h gradnji vikend hišic v Gornjih Petrovcih.

Agroservis bo začel z gradnjo hale za tehnične preglede.

Poleg navedenih investicij načrtujejo organizacije združenega dela še številne manjše, ki pa so pretežno usmerjene v nadomeščanje zastarele strojne opreme, posodobitev tehnoloških postopkov in modernizacijo transportnega parka.

Na področju izgradnje gospodarske infrastrukture bodo tudi v letu 1983 znatno omejene materialne možnosti za izvedbo investicij. Zato bodo samoupravne interesne skupnosti materialne proizvodnje poleg rednega vzdrževanja infrastrukturnih objektov izvajale le najnujnejše investicije.

Cestnokomunalna skupnost bo nadaljevala z deli na cesti Šalovci — Čepinci.

Mladinske delovne brigade bodo v okviru MDA Goričko 83 urejevale cestišče na odseku Šalovci — Dolenci v dolžini 4 km in Sebeborci — Andrejci — Ivanovci v dolžini 4 km.

V M. Soboti se bo nadaljevalo z izgradnjo severnega kanalskega kolektorja, v Krogu bo dograjen raziskovalni vodnjak za vodoskrbo mesta Murska Sobota z okolico, po izvedbi hidravličnih izračunov za obstoječo kanalizacijo v Murski Soboti pa se bo pristopilo k razsteževanju kanalizacije.

Za nemoteno uresničevanje zastavljene stanovanjske izgradnje se bo nadaljevalo s pridobivanjem in urejanjem stavbnih zemljišč.

Območna vodna skupnost bo nadaljevala z regulacijo Ledave z ureditvijo nasipov v odseku Rakičan — Ivanci in regulacijo Kučnice v odseku Cankova — Fikšinci v Gerlincih ter uredila nekatere pritoke Ledave.

Do za PTT promet bo pristopila k razširitvi PTT zgradbe in GATC v Murski Soboti, položila koaksialni kabel na relaciji M. Sobota — Radenci, uredila ATC v Moravcih, gradila prenosni sistem Moravci — M. Sobota, Ljutomer — M. Sobota in Rogašovci — Mačkovci ter zgradila in opremila pošto in ATC v Rogašovcih.

Elektro Maribor TOZD Elektro M. Sobota bo nadaljeval z vlaganji v elektrodistribucijske objekte in opremo s pomočjo katerih bo zagotovljena boljša oskrba z električno energijo.

V letu 1983 se bo pristopilo k pripravam za izgradnjo plinovoda na relaciji Križevci — M. Sobota.

V letu 1983 bo dokončana izgradnja stanovanjskega bloka ob ulici Staneta Rozmana v M. Soboti s 24 stanovanji in III.

etapa Lendavske sever, pričele pa se bodo izgradnje stanovanjskih blokov M. Soboti ob Stari ulici s 40 stanovanji in Lendavski sever skupno 106 stanovanj ter v Rogašovcih 6 in v Petrovcih 6 stanovanj.

Na področju negospodarstva bo v letu 1983 v teku le nekaj investicij.

Nadaljevala se bo izgradnja kirurškega bloka bolnišnice v Rakičanu.

Pri osnovni šoli Puconci bo pričeta izgradnja telovadnice. Pristopilo se bo tudi h gradnji osnovne šole Dolenci, ki je dogovorjena s programom B in se bo financirala s sredstvi amortizacije.

V Černelavcih se bo začelo z gradnjo vzgojno-varstvenega zavoda s 3 oddelki za organizirano varstvo predšolskih otrok.

4. Naloge in ukrepi za uresničevanje resolucije

Organizacije združenega dela bodo z letnimi programi konkretno opredelile ukrepe in naloge varčevanja s surovinami, reprodukcijskimi materiali in energijo ter ob tem nadaljevali z nadomeščanjem tekočih goriv z domačimi energetskimi viri.

Za dosego načrtovane rasti kmetijske proizvodnje bo potrebno pripraviti program proizvodnje in odkupa pomembnejših poljščin, mleka in mesa, pravočasno zagotoviti potreben reprodukcijski material, v organizirano družbeno proizvodnjo vključiti neobdelane površine ter z agrotehničnimi in drugimi ukrepi intenzivirati porabo vseh razpoložljivih kmetijskih površin. Še naprej bodo OZD v skladu z zakonom o intervencijah v proizvodnji hrane združevale sredstva za vzpodbujanje proizvodnje in odkup.

SOZD ABC Pomurka in širša družbeno politična skupnost si bodo še naprej prizadevali za odpravo vzrokov izgube v Mesni industriji in izboljšanje pogojev poslovanja, ki bodo omogočili doseglo uspešnejših finančno-poslovnih rezultatov.

Organizacije s področja gostinstva in turizma bodo zagotovile usklajeno, celovito in pestro turistično ponudbo, ki bo prispevala k povečanju konvertibilnega deviznega priliva.

OZD s področja gradbeništva se bodo z večjim povezovanjem z organizacijami iz drugih dejavnosti v večji meri vključevale v izvajanje del v tujini. V občini se bodo nadaljevali procesi za ustrezno organiziranost izvajalcev gradbene dejavnosti.

Pospeševali bodo tehnološko in dohodkovno vključevanje drobnega gospodarstva v industrijsko proizvodnjo združenega dela.

Vse organizacije združenega dela in skupnosti bodo dajale večji poudarek raziskovalnemu delu in vključevanju njihovih dosežkov v prakso.

V skladu s srednjeročnim programom oblikovanja občinskih blagovnih rezerv bomo v okviru materialnih možnosti povečevali rezerve živih in drugih proizvodov, pomembnih za delovne ljudi in občane.

Nadaljevali bomo z izdelavo razvojnega in organizacijskega koncepta samoupravne interesne skupnosti za preskrbo kot nosilca preskrbe v občini.

Organizacije združenega dela bodo pri pripravi planskih dokumentov za leto 1983 kritično ocenile finančno in materialno poslovanje. Z razporejanjem sredstev bo dosežena hitrejša rast sredstev za razširitev materialne osnove dela, zlasti bodo povečana obratna sredstva.

Zaradi zaostrenih pogojev gospodarjenja so organizacije in skupnosti dolžne sproti analizirati izvajanje sprejetih letnih planov poslovanja in takoj sprejemati ustrezne ukrepe.

Na področju družbenih dejavnosti je potrebno ponovno preveriti vse sprejete programe srednjega usmerjenega izobraževanja in jih v večji meri uskladiti s potrebami združenega dela. Mladino je potrebno s selektivno štipendijsko politiko usmerjati predvsem v deficitarne poklice.

V zdravstvu bomo nadaljevali z uresničevanjem stališč in sklepov sprejetih na skupščini občine.

Samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti bodo tekoče spremljale in usklajevale prispevne stopnje z doseženo rastjo dohodka in resolucijskimi usmeritvami.

V skladu s srednjeročnimi in dolgoročnimi usmeritvami razvoja splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite ter potrebami in možnostmi si bomo prizadevali za nadaljnjo krepitev samozaščite, varnostne in obrambne pripravljenosti ter ustrezno usposabljalni delovne ljudi in občane.

Vse OZD in skupnosti morajo do konca leta 1982 pripraviti svoje dokumente o izvajanju planov v letu 1983 in pri tem upoštevati usmeritve in naloge iz te resolucije in resolucije SR Slovenije.

6. Ostali dokumenti

Naloge iz resolucije bodo podrobneje opredeljene v naslednjih dokumentih:

- usklajeni plani OZD, SIS in KS za leto 1983
- usklajeni plani OZD v samoupravni interesni skupnosti za ekonomske odnose s tujino za leto 1983;
- akcijski setveni programi;
- programi samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti in materialne proizvodnje;
- dogovor o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1983;
- program izvajanja politike cen v občini M. Soboti za leto 1983;
- odlok o proračunu občine Murska Soboti za leto 1983;
- bilanca zaposlovanja.

ANALIZA DROBNEGA GOSPODARSTVA V OBČINI MURSKA SOBOTA

UVOD

Namen predloženega gradiva je prikazati razvoj drobnega gospodarstva v občini ter nosilce razvoja te dejavnosti in ostale udeležence v združenem delu in samostojnem osebnem delu v zadnjih letih, njihovo organiziranost, povezanost, delovanje in uspešnost poslovanja, prisotne težave in probleme ter uresničevanje zastavljenih ciljev. Na osnovi analize bodo preko javne razprave izoblikovana in sprejeta sredi novembra na zborih skupščine občine stališča in program aktivnosti za izboljšanje položaja drobnega gospodarstva v občini ter za pospešitev razvoja te dejavnosti.

Gradivo je bilo pripravljeno na podlagi podatkov komiteja za družbeno planiranje, informacij Službe družbenega knjigovodstva in statističnih podatkov ter ob delni pomoči organizacij združenega dela s področja drobnega gospodarstva.

I. Organiziranost drobnega gospodarstva

1. ZDRUŽENO DELO

V drobno gospodarstvo uvrščamo organizacije združenega dela, ki zaposlujejo manjše število delavcev (do 125 delavcev) in ki opravljajo individualno oz. maloserijsko proizvodnjo ali proizvodnjo v kooperaciji oz. po specialnem naročilu, kakor tudi vse vrste obrtnih storitev v združenem delu.

Največja organizacija združenega dela v občini, ki po dejavnosti spada v obrt je ABC Pomurka, DO Agroservis — servis motornih vozil, ki opravlja dela s področja servisiranja in popravila osebnih in tovornih avtomobilov ter kmetijske mehanizacije; tehnične preglede; gumarske, avtokleparske, ličarske ter avtoelektričarske dela. Zaposluje krog 210 delavcev.

Pretežno s proizvodno obrtno dejavnostjo se ukvarja DO Krog. Z 79 zaposlenimi delavci izdeluje predvsem oblažinjeno pohištvo po naročilu ali v manjših serijah, ter zaščitno delavsko konfekcijo. V manjši meri pa opravlja tudi krojaške, šiviljske in tapetniške storitve občanom in organizacijam združenega dela.

Urarstvo je samostojna organizacija združenega dela in se ukvarja s popravilom in prodajo ur ter nakita. Zaposluje 6 delavcev.

V obrtno dejavnost štejemo tudi servise, ki kot poslovne enote večjih proizvajalcev gospodinskih in ostalih strojev delujejo na območju občine Murska Sobota. To so FINOMEHANIKA Celje, poslovalnica M. Sobota s 3 zaposlenimi; GORENJE — Velenje servisna izpostava M. Sobota, ki zaposluje 8 delavcev; ISKRA Kranj, servis M. Sobota z 2 zaposlenima delavcema; BIROSTROJ Maribor — tehnični servis M. Sobota, kjer je trenutno zaposlen 1 delavec.

Poleg teh organizacij, ki po klasifikaciji dejavnosti spadajo v drobno gospodarstvo imamo v občini še OZD, ki se po dejavnosti ne uvrščajo v drobno gospodarstvo, vendar pa njihove posamezne enote opravljajo dela, ki jih lahko štejemo v obrt. Te organizacije so:

— TOZD Obrtništvo z enotami: frizerstvo, tapetništvo, kolarstvo, vrvarstvo, kamnoseštvo in teracerstvo, steklarstvo, pleskarstvo ključavničarstvo, kovaštvo, elektroinstalaterstvo, mizarstvo, vodoinstalaterstvo, ter enota za vzdrževanje stanovanj;

— Graditelj Beltinci. Komuna Beltinci in Temelj Cankova kot izvajalci zaključnih del v gradbeništvo ter

— Dimnikar Beltinci z dejavnostjo čiščenja in pregledovanja dimnikov in kurilnih naprav, pregledovanje novograjenih in adaptiranih kurilnih in dimnih naprav, opravljanje meritev, čiščenja zračnikov idr.

Posebnost tako po organiziranosti kot po delu predstavlja v drobnem gospodarstvu splošna obrtna zadruga Prekmurka, ki zaposluje 12 delavcev in ima 158 članov. Skrbi za razvoj kooperacijskih odnosov oz. sodelovanje zasebnega sektorja obrti z združenim delom, tako da organizira delo in sklepa pogodbe z OZD in fizičnimi osebami. Za svoje člane opravlja organizacijska, komercialna, administrativna in prodajno-nabavna dela. Naloga zadruge je tudi skrb za odpiranje novih obratovalnic.

Glavni nosilec razvoja samostojnega osebnega dela v drobnem gospodarstvu v občini je obrtno združenje, ki skrbi za pospeševanje skladnejšega razvoja drobnega gospodarstva, povezuje obrtnike, ki jih usmerja pri njihovem delu ter skrbi za povezavo z OZD.

Število zaposlenih v dejavnosti obrt in osebne storitve se je po podatkih SDK v obdobju 1975—1981 postopoma zmanjševalo od 268 na 242 delavcev, ali povprečno letno za 1,7 %.

Gibanje števila zaposlenih v združenem delu drobnega gospodarstva je bilo naslednje:

1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	Indeks 81—75	Povprečna letna rast
268	259	273	238	244	237	242	90	— 1,7

Kvalifikacijska struktura zaposlenih se je izboljšala v korist delavcev s srednješolsko izobrazbo in kvalificiranih delavcev, medtem ko se je število visokokvalificiranih in polkvalificiranih delavcev zmanjšalo. Neugodno je tudi veliko povečanje števila nekvalificiranih delavcev. V letu 1981 je bilo v skupnem številu zaposlenih 60 % kvalificiranih delavcev.

Število zaposlenih v združenem delu obrti po kvalifikacijski strukturi v letih 1978 in 1981 prikazuje naslednja tabela:

Leto	Vsi	Visoka	Višja	Srednja	Nižja	VKV	KV	PKV	NKV
1978	261	—	2	14	13	29	152	41	10
1981	280	—	2	18	6	28	168	20	38

2. SAMOSTOJNO OSEBNO DELO

Samostojno osebno delo v obrtni dejavnosti se je v zadnjih letih močno razvilo. Število vseh obrtnikov je naraslo od 704 v letu 1975 na 894 obrtnikov v letošnjem letu, kar je za 27 %. Število rednih obrtnikov se je v tem obdobju povečalo od 581 na 669 obrtnikov, kar je za 15 %, število obrtnikov, ki opravljajo obrtno dejavnost kot postranski poklic pa je naraslo od 123 na 225 obrtnikov oz. za 83 %. Število obrtnikov postranskega poklica se je v zadnjih letih povečevalo hitreje kot število rednih obrtnikov. Vzrok temu je iskanje dopolnilnega zaslužka ob rednem delu v OZD, pa tudi manjše tveganje, saj jim redna obrt pri določenih dejavnostih nebi zagotavljala enakomernega in zadostnega zaslužka.

Od leta 1975 do leta 1981 se je število rednih obrtnikov povečalo za 15 % ali za 2,4 % povprečno letno. Najbolj je poraslo število elektrotehničnih obratovalnic, avtoprevoznikov, obratovalnic stavbne dejavnosti in izdelovalcev izdelkov iz plastičnih mas.

Močno su upadle obratovalnice v nekovinski dejavnosti, tekstilni in živilski dejavnosti ter opravljanju osebnih storitev. Zlasti upada število obrtnikov tradicionalnih obrti kot so lončarji, mlinarji, kolarji, kovači ipd.

Število in gibanje rednih obrtnikov po vrstah dejavnosti prikazuje naslednja tabela:

Vrsta dejavnosti	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	Ind. 81 75	Pov. let. rast 76—81
nekovinska	15	14	15	8	7	7	6	40	—12
kovinska	68	68	73	74	74	71	75	110	1,6
elektrotehnična	7	7	10	10	11	17	18	257	17,0
lesna	26	31	36	35	36	37	38	135	5,1
tekstilna	32	32	30	26	24	24	22	69	—6
usnje-guma	9	10	10	9	9	8	8	89	—1,9
živilska	38	39	37	31	30	32	33	87	—2,3
raznovrstna	26	26	28	26	32	36	35	135	5,1
stavbna	56	62	61	67	67	73	76	136	5,3
storilvena	130	129	162	143	125	115	107	82	—3,3
SKUPAJ	409	418	462	429	415	420	418	102	0,3
gostinstvo	96	103	104	104	107	109	111	116	2,5
avtoprevoznitvo	76	75	80	86	108	129	139	183	10,6
SKUPAJ	581	596	646	619	630	658	668	115	2,4

Obrt kot postranski poklic se je v zadnjih sedmih letih močno razmahnila. Povprečno letno je bila dosežena 8% rast. Najbolj so se povečale obratovalnice v elektrotehnični, raznovrstni (plastika; izdelovanje drobnih predmetov iz kovin, papirja, tekstila; cvetličarstvo ipd.) in storitveni dejavnosti, zmanjšalo pa se je njihovo število v nekovinski dejavnosti in lesni dejavnosti.

Število oseb, ki se ukvarjajo z obrtjo kot postranskim poklicem po vrstah v letih 1975—1981 je bilo naslednje:

Vrsta dejavnosti	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	Ind. 81 75	pov. let. rast 76—81
nekovinska	7	5	6	5	5	4	4	57	—8,9
kovinska	31	33	32	32	28	34	34	109	1,4
elektrotehična	4	4	6	6	12	17	17	425	27,3
lesna	25	23	21	20	20	19	20	80	—3,7
tekstilna	16	15	17	21	17	21	17	108	1,0
usnje-guma	2	2	1	2	2	2	2	100	—
živilska	14	17	18	19	14	14	16	114	2,2
raznovrstna	5	7	12	10	9	11	13	260	17,3
stavbna	14	13	17	18	15	13	15	107	1,1
storitvena	5	5	5	23	43	49	55	—	—
SKUPAJ	123	125	135	156	165	184	193	157	7,8
avtoprevoznštvo	—	—	—	—	—	1	1	—	—
gostinstvo	—	—	—	—	—	2	2	—	—
SKUPAJ	123	125	135	156	165	187	196	159	8,0

V naslednji tabeli je prikazano število obrtnikov, v občini Murska Sobota po vrstah dejavnosti po stanju dne 1. 10. 1982.

Vrsta dejavnosti	Redni		Postranski		Skupaj	
	število	%	število	%	število	%
1. Nekovinska	6	0,9	4	1,7	10	1,1
2. Kovinska	75	11,2	39	17,3	114	12,8
A. popravila in vzdrž. cestnih vozil	20	3,0	7	3,1	27	3,0
B. precizna mehanika	4	0,6	1	0,5	5	0,6
C. izd. kovin. izdelkov (ključavničar.)	51	7,6	31	14,8	82	9,2
3. Elektrotehična	19	2,8	18	8,0	37	4,1
A. gosp. aparati in elektro- inštalat.	13	1,9	13	5,8	26	2,9
B. RTV mehanika	6	0,9	5	2,2	11	1,2
4. Lesna	35	5,2	22	9,8	57	6,4
5. Tekstilna	22	3,3	19	8,4	41	4,6
6. Usnje, guma	6	0,9	4	1,8	10	1,1
A. usnje-krzno	5	0,7	4	1,8	9	1,0
B. guma	1	0,2	—	—	1	0,1
7. Živilska	31	4,6	17	7,6	48	5,4
A. kruh pecivo	17	2,5	—	—	17	1,9
B. meso, mesni izdelki	2	0,3	1	0,5	3	0,3
C. ostalo (kaša, pijača, olje)	12	1,8	16	7,1	28	3,2
8. Raznovrstna	40	6,0	17	7,6	57	6,4
A. plastičarji	24	3,6	2	0,9	26	2,9
B. drugi	16	2,4	15	6,7	31	3,5
9. Stavbna	79	11,8	18	8,0	97	10,8
A. inštalaterstvo	7	1,1	5	2,2	12	1,3
B. izdar.-fasaderstvo	32	4,7	1	0,5	33	3,7
C. zaključna dela (ostalo)	40	6,0	12	5,3	52	5,8
10. Storitvena	107	16,0	63	28,0	170	19,0
A. frizerstvo	22	3,3	7	3,1	29	3,2
B. drug. osebne storitve	14	2,1	6	2,7	20	2,2
C. stor. z gradb. kmet. mehanizacijo	71	10,6	50	22,2	121	13,6
Skupaj 1—10	420	62,7	221	98,2	641	17,7
11. Gostinstvo	114	17,1	2	0,9	116	13,0
12. Avtoprevozniki	135	20,2	2	0,9	137	15,3
A. prevoz oseb	16	2,4	1	0,45	17	1,9
B. prevoz blaga	119	17,8	1	0,45	120	13,4
SKUPAJ 1—12	669	100,0	225	100,0	894	100,0

Največji delež v skupnem številu obrtnikov zavzema storitvena dejavnost in sicer 19 %, velik je tudi delež avtoprevoznikov 15,3 % in gostincev 13 %. Močno je razvita tudi kovinska obrt z 12,8 %, ter stavbna obrt (zidarji — fasaderji in zaključna dela v gradbeništvu) z 10,8 % udeležbo v strukturi.

Najmanj obrtnikov se ukvarja s predelavo usnja in gume ter nekovinsko dejavnostjo (lončarstvo) 1,1 %, slabo pa je zastopana tudi elektrotehnična dejavnost s 4,1 %.

Od skupnega števila vseh obrtnikov je 75 % rednih obrtni-

kov in 25 % obrtnikov, ki jim je obrt postranski poklic. Postranskih obrtnikov ni v dejavnosti peka kruha in peciva ter popravila gumarskih izdelkov. Največji delež popoldanskih obrtnikov zasledimo v elektrotehnični obrti 49 %, zelo malo pa jih je med avtoprevozniki, gostinci in zidarji.

Samostojno osebno delo v drobnem gospodarstvu je v letu 1981 zaposlovalo povprečno okrog 1260 ljudi. Zaposlenost je napram letu 1980 porasla za 10 %.

Gibanje zaposlenosti od leta 1977 do 1981 prikazuje naslednja tabela:

Leto	Lastniki	Delavci		Skupaj	Skupaj (lastn. — delavci)
		KV	NKV		
1977	646	228	182	410	1056
1978	619	243	206	449	1068
1979	630	270	232	502	1132
1980	662	275	210	485	1147
1981	669	350	262	592	1261

Podatki zajemajo redne obrtnike vključno avtoprevoznike in gostince.

Kvalifikacijska struktura zaposlenih se je v zadnjih letih stalno izboljševala v korist KV delavcev. Največ delavcev pretežno KV zaposluje stavbna obrt, storitvena obrt, kovinska ter lesna obrt.

V vseh ostalih vrstah dejavnosti pa je relativno malo zaposlenih.

Obrtne obratovalnice so skoncentrirane v ravninskem predelu občine, v mestu M. Sobota in okolici, kjer je tudi dosti prebivalstva in so potrebe največje. V oddaljenih krajih po Goričkem in v obmejnih vaseh pa še vedno primanjkuje obrtnikov, predvsem osebnih storitev (frizerjev, fotografov, kemičnih čistilcev ipd.) ter vzdrževalcev cestno-motornih vozil in mehanikov za popravilo kmetijske mehanizacije.

Število obratovalnic zasebne obrti brez gostilničarjev in avtoprevoznikov po Krajevnih skupnostih je bilo po stanju 1. 1. 1981 naslednje

Krajevna skupnost	Število obratov			Skupno število obratov, na 10.000 preb.
	redni	postr.	skupaj	
1. Bakovci	6	2	8	54
2. Beltinci	22	3	25	116
3. Bodonci	1	3	4	39
4. Bogojina	6	9	15	92
5. Bratanci	2	1	3	42
6. Brezovci	1	1	2	26
7. Čankova	9	3	12	51
8. Čepinci	3	3	6	5
9. Černelavci	9	6	6	167
10. Dokležovje	10	2	12	124
11. Gančani	7	2	9	83
12. Gederovci	6	6	12	132
13. G. Petrovci	15	7	22	97
14. Grad	12	8	20	65
15. Ižakovci	7	5	12	137
16. Hodoš	1	2	3	60
17. Križevci	9	5	14	104
18. Krog	5	8	13	95
19. Kuzma	10	3	13	61
20. Lipa	3	3	6	81
21. Lipovci	2	3	5	51
22. Mačkovci	16	8	24	105
23. Martjanci	13	6	19	77
24. Melinci	2	—	2	21
25. Murska Sobota	146	40	186	154
26. Pertoča	2	1	3	19
27. Prosenjakovci	6	5	11	109
28. Puconci	15	6	21	101
29. Rakičan	7	1	8	60
30. Ratkovci	2	2	4	82
31. Rogašovci	10	10	20	74
32. Selo-Fokovci	2	3	5	80
33. Šalovci	4	—	4	40
34. Tešanovci	5	4	9	72
35. Tišina	17	10	27	78
36. Zerkovci	6	3	9	81
Občina	420	184	604	94

Največ obrtnih obratovalnic je v KS Murska Sobota 186, v KS Černelavci 36, KS Tišina 27, KS Beltinci 25 in KS Mačkov-

ci 24. Relativno največ obrtnikov na 10.000 prebivalcev pa je v KS Černelavci in sicer 167.

Najmanj obrtnih obratovalnic zasledimo v KS Melinci in KS Brezovci 2, KS Pertoča in KS Hodoš 3 ter KS Ratkovci, KS Bodonci in KS Šalovci 4. Glede na število prebivalcev pa je najmanj obrtnikov v KS Pertoča in sicer 19 na 10.000 prebivalcev.

3. POVEZOVANJE MED IZVAJALCI DROBNEGA GOSPODARSTVA IN DROBNEGA GOSPODARSTVA Z INDUSTRIJO

Zaradi raznovrstnosti dejavnosti s katerimi se ukvarjajo, se organizacije združenega dela iz obrti medsebojno ne povezujejo.

Agroservis, Kroj in Urarstvo se poslovno navezujejo na industrijske OZD. Tako je Agroservis kooperacijsko povezan s Tehnostrojem iz Ljutomera s katerim skupno proizvajata traktorske prikolice in poslovno tehnično sodeluje s Panonijo.

Je član Poslovne skupnosti malega gospodarstva Slovenije in gospodarske zbornice Slovenije. Kroj se od lanskega leta povezuje z Muro. Sodelovanje je glede na uspešnost dokaj različno, saj jim neustrezna oprema pri določenih artiklih ne daje možnosti ustvarjanja višjega dohodka. Za del proizvodnje oblažjenega pohištva so v teku razgovori o trajnem poslovnem sodelovanju s Slovenijalesom.

Za povezovanje drobnega gospodarstva v samostojnem osebnem delu med seboj in OZD v največji meri skrbi Splošna obrtna zadruga Prekmurka. Ta organizacija združenega dela ima 158 članov, od tega 134 aktivnih kooperantov. Zadruga s svojimi člani sodeluje pri izvajanju najrazličnejših del v privatnem sektorju in za OZD tako v občini kot zunaj njenih meja. Od celotnega prometa odpade na združeno delo kar 70 % proizvodnje in storitev članov zadruga. Največji delež v proizvodnji prispevajo plastičarji, mizarji in ključavničarji, v storitveni dejavnosti pa obrtniki, ki opravljajo zaključna dela v gradbeništvu.

Člani zadruga se s svojo proizvodnjo in storitvami poslovno povezujejo s preko 85 organizacijami združenega dela v SR Sloveniji in okoli 40 OZD iz ostalih republik. Preko organizacij se tudi uspešno vključujejo v izvoz. Najpogostejše sodelujejo z OZD v občini, Metalco Ljubljana, Ohisom iz Skopja, Podjetjem za avtomatizacijo prometa Ljubljana, Mizarstvom Maribor, Slovenijalesom, Sateksom iz Sarajeva, Tubo Ljubljana idr.

II. Cilji in naloge razvoja drobnega gospodarstva v letih 1981 — 1985

V planskem obdobju 1981—1985 je dan velik poudarek hitrejšemu in celovitejšemu Razvoju drobnega gospodarstva v občini. Razvoj bo usmerjen zlasti v dopolnjevanje proizvodnih programov OZD s področja industrije in gradbeništvu z različnimi oblikami kooperacije ter v pospešitev tržne ponudbe z artikli, ki so tehnološko manj zahtevni, se izdelujejo v manjših serijah in v večji meri nadomeščajo uvoz. Teži se k izboljšanju vseh vrst storitev za vzdrževanje in servisiranje tehničnih izdelkov, stanovanjskega fonda, bele tehnike, strojne opreme in mehanizacije v kmetijstvu ter v boljše zadovoljevanje osebnih in drugih potreb občanov.

Zastavljena usmeritev razvoja drobnega gospodarstva bo vzpodbujana z raznimi ekonomskimi in drugimi pogoji, tako v okviru občinske cenovne, davčne in kreditne politike, kot v okviru priprave vseh urbanističnih izvedbenih aktov, kjer se bodo upoštevale potrebe po poslovnih prostorih drobnega gospodarstva.

Z uresničevanjem zastavljenih ciljev pri pospeševanju razvoja drobnega gospodarstva in doslednim produktivnim zaposlovanjem v združenem delu in samostojnem osebnem delu bo v tem planskem obdobju družbeni proizvod obrtne dejavnosti naraščal povprečno letno za 2,7 % oz. hitreje kot v povprečju celotnega gospodarstva občine (2,4 %).

III. Poslovni uspeh in aktivnosti nosilcev dejavnosti drobnega gospodarstva

I. ZDRUŽENO DELO

V strukturi družbenega proizvoda občine se je delež obrti združenega dela v skupnem DP znižal od 1,9 % (v SRS 2,6 %) v letu 1975 na 1,6 % (v SRS 3,1 %) v letu 1980. Vzrok temu je znatno hitrejši razvoj ostalih dejavnosti gospodarstva občine.

V letu 1981 so OZD s področja obrti in osebnih storitev dosegle 271.686.000 din celotnega prihodka ali 1,2 % celotnega prihodka gospodarstva občine (v SRS 2,3 %). Udeležba obrti v celotnem prihodu se v zadnjih sedmih letih ni bistveno spremenila (v letu 1975 je znašala v občini 1,1 %, v SRS 3,2 %) njegova rast pa je bila 33,8 % (v SRS 18,6) povp. ečnoletno, kar je za 2,2 (v SRS 7,2) indeksne točke počasneje od dosežene rasti v gospodarstvu.

Rast porabljenih sredstev je bila v obrti nekoliko hitrejša od povprečja v gospodarstvu. V letu 1975—1981 je bila dosežena 39,3 % (v SRS 19,2 %) povprečna rast porabljenih sredstev na leto oz. za 3 ind. točke hitreje (v SRS za 5,4 ind. točk počasneje) od rasti v gospodarstvu.

V lanskem letu so OZD iz obrti ustvarile 59.103.000 din dohodka, kar predstavlja 1,3 % (v SRS 3,4 %) dohodka gospodarstva občine. V letu 1976 je znašala ta udeležba 2,1 % (v SRS v letu 1975 6,4 %). Zaradi hitrejši rasti porabljenih sredstev je rast dohodka v obrti znatno pod povprečno rastjo gospodarstva. Povprečna rast v zadnjih sedmih letih znaša 21,5 % (v SRS 17,5 %) in je za 12 (v SRS 12,7) indeksnih točk pod povprečjem gospodarstva.

Tudi čisti dohodek se je v obrti gibal precej počasneje od rasti v gospodarstvu. Povprečna letna rast 18,9 % je bila za 11 indeksnih točk manjša. Udeležba čistega dohodka v strukturi dohodka gospodarstva pa se je znižala od 2,2 v letu 1976 na samo 1,4 % (v SRS 3,8 %) v lanskem letu.

OZD obrti in osebnih storitev so v obdobju 1975—1981 dosegle naslednje poslovne rezultate:

Leto	— v 000 din — v tekočih cenah			
	Celotni prihodek	Porabljena sredstva	Dohodek	Čisti dohodek
1975	47.414	29.047	18.367	—
1976	51.869	30.575	21.294	20.039
1977	65.629	38.030	27.599	24.920
1978	68.812	38.001	30.811	26.051
1979	91.250	49.189	42.061	37.419
1980	171.121	122.683	48.438	42.210
1981	271.686	212.583	59.103	47.695

Ob primerjavi podatka dohodek na zaposlenega ugotovljamo, da OZD obrti dosegajo nižje vrednosti od povprečja v gospodarstvu, razlika v višini pa se povečuje. V SRS je dohodek na delavca v letu 1981 znašal v obrti 350.237, kar je bilo za 72.978 din več od povprečja v gospodarstvu.

Višina dohodka na delavca je bila v obdobju 1976—1981 naslednja:

Leto	— v din — v tekočih cenah		
	v OZD obrti	V gospodarstvu	Razlika gospodar. — obrt
1976	82.217	92.949	10.732
1977	101.096	111.787	10.691
1978	128.381	160.471	32.090
1979	170.289	194.087	23.798
1980	204.380	257.985	53.605
1981	244.228	336.892	92.664

Tudi ostali pokazatelji uspešnosti gospodarjenja so v OZD obrtne dejavnosti slabši od gospodarstva kot celote. Zaradi zelo hitre rasti porabljenih sredstev upada ekonomičnost poslovanja. Akumulativna sposobnost je bila v letih 1979 in 1980 nad

povprečjem gospodarstva, vendar pa je v lanskem letu ponovno slabša, saj je njena stopnja v obrti znašala 7,5 % (v SRS 8,3 %), v gospodarstvu pa 8,3 % (v SRS 6,0 %). Sredstva za reprodukcijo v zadnjih dveh letih niso dosegla nobene rasti. V letu 1981 se je reproduktivna sposobnost obrti zmanjšala za 50 % (v SRS izboljšala za 2 %) glede na predhodno leto, medtem ko je gospodarstvo doseglo manjšo rast.

Zaradi slabših poslovnih rezultatov so bili tudi osebni dohodki zaposlenih v tej dejavnosti v vseh letih razen v 1976. letu nižji od povprečja v gospodarstvu.

Višino in gibanje povprečnih neto osebnih dohodkov na zaposlenega prikazuje naslednja tabela:

Leto	Obrt	Verižni indeks	Gospodar.	Verižni indeks	Razlika gospodar. — obrt
					— v din — v tekočih cenah
1975	2.895	—	3.027	—	132
1976	3.902	135	3.604	119	298
1977	3.982	102	4.306	119	324
1978	4.842	122	5.147	120	305
1979	6.072	125	6.346	123	274
1980	6.842	113	7.719	122	877
1981	8.812	129	9.838	127	1.026

Razlika v višini osebnih dohodkov se v zadnjih letih močno povečuje. V SR Sloveniji je znašal povprečni izplačani neto osebni dohodek na delavca v letu 1975 v obrti 3.370 din in v gospodarstvu 3.332 din ter v letu 1981 v obrti 11.299 din in v gospodarstvu 11.236 din. Zaposleni v obrti dosegajo v SR Sloveniji višje osebne dohodke od povprečja v gospodarstvu, kar pa ne velja za občino Murska Sobota.

2. SAMOSTOJNO OSEBNO DELO

V celotni strukturi družbenega proizvoda občine zavzema samostojno osebno delo obrti, gostinstva in prometa v zadnjih petih letih relativno enak delež. Opazna so enaka gibanja deleža samostojnega osebnega dela v strukturi družbenega proizvoda v občini in SR Sloveniji.

Od 2,9 % deleža v DP obrti (SRS 2,1 %), gostinstva 0,6 % (SRS 0,4 %) in prometa 0,6 % (SRS 0,7 %) v letu 1975 se je njihova udeležba v letu 1980 v DP obrti zmanjšala na 2,8 % (SRS 2,4 %), medtem ko se je v gostinstvu (SRS 0,4 %) in prometu (SRS 0,9 %) povečala na 0,8 %.

V tabeli je prikazan družbeni proizvod samostojnega osebnega dela po letih:

Leto	DP občine	DP zasebnega sektorja obrt	— v 000 din — v tekočih cenah	
			gostinstvo	promet
1975	1.413.108	41.231	8.837	8.610
1976	1.724.392	47.510	11.246	10.609
1977	2.117.223	52.021	10.409	12.246
1978	2.641.223	74.036	19.447	18.478
1979	3.413.096	105.659	21.717	30.205
1980	4.835.536	136.286	37.759	38.952

Poslovna uspešnost samostojnih obrtnikov posameznih dejavnosti in relativna razmerja med njimi so ugotovljena na podlagi podatkov Uprave za družbene prihodke.

Od celotnega dohodka, ki so ga ustvarili vsi zavezanci po dohodku v občini, odpade največji delež realizacije (cca 31 %) na stavbno obrt, kovinsko obrt (cca 24 %) ter na raznovrstno obrt (cca 12 %). Majhen delež beležijo obrtniki posebnih storitev. V posameznih dejavnostih zasebne obrti je zaposlenih različno število delavcev. Tako so bile najproduktivnejše panoge (celotni dohodek na delavca): plastičarstvo, finomehanika, RTV mehanika, elektroinstalaterstvo ter popravilo bele tehnike, storitve z gradbeno in kmetijsko mehanizacijo ter nekovinske stroke.

Produktivnost omenjenih dejavnosti dokazuje tudi dejstvo, da npr. 18,5 % zaposlenih v kovinski obrti ustvari čez 22 % realizacije, po drugi strani pa cca 8 % zaposlenih v osebnih storitvah le 5 % celotnega dohodka.

Delež poslovnih stroškov v celotnem dohodku je v samostojnem osebnem delu relativno visok cca 76 % in se giblje od 42 % v nekovinski dejavnosti do cca 86 % v elektrotehnični dejavnosti (RTV mehaniki). Dohodkovno so najuspešnejši predstavniki raznovrstne obrti (plastičarji) stavbne (zidarji), elektrotehnične in lesne dejavnosti. Relativno nizek dohodek na posameznega samostojnega obrtnika se beleži v dejavnostih: osebne storitve (frizerji), tekstilni (šivilje) ter nekovinski (lončarji) dejavnosti.

Ugotavljamo, da odpade v povprečju pri samostojnih obrtnikih več kot 70 % celotnega dohodka na poslovne stroške. Delež doseženega čistega dohodka v celotnem dohodku znaša okoli 30 % od tega odpade na družbene obveznosti približno 40 %. Ostanek dohodka ne omogoča dovolj sredstev za hitrejšo širitev materialne osnove dela. Akumulativnost zasebne obrti v celoti je nizka, zlasti v storitvenih dejavnostih.

IV. Investicije

1. ZDRUŽENO DELO

Organizacije združenega dela s področja obrti so v zadnjih petih letih vložile v osnovna sredstva skupno 24.746.000 din.

Po posameznih letih je bila za investicije porabljena naslednja višina sredstev:

Leto	Kroj	- v 000 din - v tekočih cenah	
		Agroservis	Skupaj
1977	1.099	1.490	2.589
1978	540	2.107	2.647
1979	749	2.991	3.740
1980	615	4.378	4.993
1981	63	10.714	10.777
SKUPAJ:	3.066	21.680	24.746

Na investicije DO Agroservis odpade 87,6 % celotne vrednosti. Realizirane so bile investicije v podaljšanje hale za osebni oddelek in proizvodne hale za kleparski oddelek, adaptirani tovorni in traktorski oddelek ter zgrajena proizvodna hala in nabavljena ustrežna oprema.

Investicije v DO Kroj so bile manjšega obsega.

2. SAMOSTOJNO OSEBNO DELO

Podatkov o investicijah v samostojno osebno delo, ni in je o njih možno sklepati le na osnovi na novo odprtih obratovalnic. Obrtno združenje razpolaga le s podatki o naložbi v gostinstvo. Tako je bilo v prvih dveh letih srednjeročnega obdobja 1981 — 1985 novozgrajenih 14 in adaptiranih 6 gostinskih objektov.

V. Problematika razvoja drobnega gospodarstva

Dejavnost drobnega gospodarstva je v preteklih letih tako v združenem delu kot samostojnem osebnem delu stagnirala in zaostaja za razvojem drugih panog v občini. Kljub danim prioritetam in prizadevanjem v tem obdobju za hitrejši in bolj organiziran razvoj, pa se drobno gospodarstvo v sedanjih zaostrenih gospodarskih razmerah še vedno srečuje z ranovrstno problematiko.

Čuti se pomanjkanje nekaterih osnovnih surovin, materiala, pogonskih surovin, repromateriala in rezervnih ter nadomestnih delov. Primanjkuje predvsem surovin katerih substance so iz uvoza. Družbene organizacije drobnega gospodarstva rešujejo pomanjkanje s samoupravnim sporazumevanjem, združevanjem dela in sredstev s proizvajalci materialov oz. surovin, člani obrtnih združenj s skupnimi nastopi in iskanjem virov organizirano preko obrtne zadruga ali individualno,

medtem, ko je preskrbljenost storitvene zasebne obrti odvisna od iznajdljivosti in poznavanja trga vsakega posameznika.

Posledica nizke akumulativne sposobnosti drobnega gospodarstva je tudi pomanjkanje poslovnih prostorov. Velik del organizacij in samostojnih obrtnikov razpolaga z začasnimi oz. najetimi poslovnimi prostori. Zgradbe so stare in dotrajane in v večini primerov ne zadoščajo vsem minimalnim tehničnim in higienskimi pogojem. Takšno stanje je pogojevala tudi praksa, da so poslovne prostore, ki so lokacijsko najugodnejši zasedle predvsem pisarne, skladišča večjih OZD, zastopništva, predstavništva itd.

Medsebojno sodelovanje in informiranje je v drobnem gospodarstvu še izredno šibko. V občini ne obstaja raziskovalna inštitucija, katere izsledki bi se lahko neposredno brez določenih prilagajanj uporabljali v obratovalnicah drobnega gospodarstva. Tudi obrtne OZD, predvsem pa zasebniki nimajo dovolj finančnih sredstev in sposobnosti, da bi sami financirali določene raziskave in neposredno uvajanje znanstvenih dosežkov tehnično-ekonomskega značaja v prakso.

Boljšo tehnično opremljenost OZD in zasebnih obrtnikov otežkočajo težave pri nabavi opreme, zlasti specializiranih delovnih priprav na domačem tržišču ter z deviznimi predpisi omejena možnost uvoza osnovnih in obratnih sredstev. Za nekatere specifične, tehnološko visoko razvite in zahtevne obrti je uvozna omejitev (400.000 din za osnovna sredstva) preizkušnja in so prisiljeni kupovati v tujini zastarelo tehnologijo.

Na področju obračunavanja in zajemanja celotnega dohodka, stroškov in čistega dohodka so določene stvari še nedodelane, zaradi česar prihaja do določenih problemov in nerealnega ter destimulativnega obdavčevanja, kar ne vpliva stimulatивно na prizadevanja samostojnih obrtnikov za večje ustvarjanje dohodka. Nezadostna in pomanjkljiva je tudi informiranost samostojnih obrtnikov glede obdavčevanja in načina zajemanja vseh družbenih obveznosti.

V drobnem gospodarstvu se opaža tudi problem kadrovske strukture zaposlenih. Obrtna dejavnost zahteva v večini primerov delovno silo proizvodnih profilov, za katere pa je pri mladih premalo zanimanja. Postavlja se vprašanje vrednosti praktično pridobljenega znanja učencev usmerjenega izobraževanja in njihove sposobnosti samostojnega opravljanja obrtne dejavnosti. V zasebnih proizvodnih obrtnih dejavnostih se čuti potreba po sprostitev zgornje meje števila zaposlenih, medtem ko se v storitveni obrti ugotavlja vedno večje pomanjkanje števila zaposlenih. Starostna struktura obrtnikov je v teh dejavnostih najvišja. Med mladimi je manjši interes za storitvene dejavnosti, kot za proizvodne dejavnosti.

V občini še vedno ne obstaja nobena pogodbeno organizacija združenega dela. Pri zasebnih obrtnikih prevladuje bojazen, da s prehodom v pogodbeno organizacijo ne bi zmogli administrativnih del, ki jih zakon predpisuje za poslovanje pogodbenih organizacij v enakem obsegu kot za ostale OZD, ne glede na njihovo velikost.

Še vedno je v občini prisoten problem opravljanja obrtnih storitev prebivalstvu na »črno«. Tako imenovani »šušmarji« so najbolj aktivni predvsem v dejavnostih, ki jih najbolj primanjkuje.

VI. Uresničevanje ciljev in nalog razvoja drobnega gospodarstva v prvih dveh letih tekočega srednjeročnega obdobja

Dinamika uresničevanja ciljev in nalog razvoja drobnega gospodarstva v občini je še vedno prepočasna.

V organizacijah združenega dela obrti se s srednjeročnim planom načrtovane naloge ne uresničujejo. Zastoj je opazen v investicijski dejavnosti, v poslovno tehničnem sodelovanju z drugimi organizacijami in samostojnimi obrtniki. Pri večini organizacij združenega dela drobnega gospodarstva se zaradi zaostrene gospodarske situacije prelaga večina planiranih nalog v naslednja leta srednjeročnega obdobja.

Obrtna zadruga Prekmurka je sicer uspela pridobiti večje

število članov, vendar je neposredno sodelovanje in vključevanje njihovih članov v združeno delo preslabo. Posamezni obrtniki so različno pripravljene sodelovati pri izvajanju del, njihova opremljenost je v glavnem preskromna, roki izvajanja in delovna disciplina še ne dosegajo ustrezne ravni.

Kljub danim možnostim v občini še ne deluje nobena pogodbeno organizacija združenega dela. Prav tako je premajhna povezanost zadruga s samostojnimi obrtniki, ki opravljajo storitveno dejavnost.

Število samostojnih obrtnikov ne narašča s predvideno dinamiko. V obdobju od 1980. do 1982. leta je skupno število vseh obrtnikov naraslo na 894. Rast obrtnikov, ki opravljajo dejavnost kot postranski poklic se v strukturi vseh nenehno povečuje, saj je število le-teh naraslo za 20 %, rednih pa le za okoli 2 %. Opazno je tudi večje opravljanje obrtnih storitev »na črno« oz. »šušmarjenje«.

V okviru deficitarnih dejavnosti je v letih 1981 in 1982 odprlo obratovalnico sledeče število samostojnih obrtnikov:

	Redni		Postranski	
	1981	1982	1981	1982
Lončarstvo	1	—	—	—
Avtomehanika	2	—	—	1
Servis gosp. strojev	—	1	1	—
RTV mehanika	—	1	—	—
Servis kmet. strojev	—	—	1	—
Sodarstvo	—	—	1	—
Ključavničarstvo	2	1	—	1
Čevljarstvo	—	—	—	2
Inst. za vodov. in centr.	—	1	—	3
Kleparstvo	—	—	—	1
Keramičarstvo	2	—	—	—

Iz števila na novo odprtih obratovalnic v zadnjih dveh letih vidimo, da se še vedno prepočasi uresničuje zastavljena prioriteta razvoja deficitarnih dejavnosti.

VII. Usmeritve in ukrepi za akcijo hitrejšega razvoja drobnega gospodarstva v občini

Za hitrejši in kvalitetnejši razvoj drobnega gospodarstva bo potrebno dosledneje izvajati in izpolnjevati zastavljene cilje in naloge ter čimprej odpraviti ugotovljene pomanjkljivosti in slabosti.

Glavne razvojne usmeritve in naloge so:

1. Temeljna usmeritev drobnega gospodarstva združenega dela in samostojnega dela s sredstvi, ki so v lasti občanov, mora biti predvsem v hitrejšem razvijanju njegove vloge kot komplementarne dejavnosti z industrijskimi in drugimi večjimi OZD v gospodarstvu ter v zadovoljevanju potreb krajanov, v cilju večje specializacije proizvodnje, širjenja in izboljšanja ponudbe izdelkov in storitev za domači trg in izvoz.

2. Obrtna zadruga mora postati skupaj z obrtnim združenjem še v večji meri kot dosedaj nosilec razvoja drobnega gospodarstva, predvsem zasebnega sektorja. Organizirati se mora tako, da na podlagi raziskovanj novih tehnološko proizvodno intenzivnih in razvojnih programov pridobiva nove člane oz. že včlanjene zasebne obrtnike usposobi za kompleksno in kvalitetno opravljanje prevzetih del ter za skupen nastop na trgu.

3. Preiti mora na dolgoročno sodelovanje z organizacijami združenega dela, ob boljšem poznavanju kapacitet in sposobnosti članov, zagotavljati potrebna obrtna sredstva in skrbeti za stalne oz. realne cene.

4. V okviru obrtne zadruga je smotrna ustanovitev in organiziranje razvojne službe, kar bo zagotovilo strokovno spremljanje in uvajanje dosežkov znanosti v proizvodnjo pri zasebnih obrtnikih, delitev rizika pri uvajanju nove proizvodnje ter kvalitetno analizo potreb tržišča in pregled možnosti zadovoljevanja potreb s strani drobnega gospodarstva.

Prav tako je potrebno čimprej organizirati center za opravljanje knjigovodskih in ostalih administrativnih del samostojnim obrtnikom.

5. Za vključevanje drobnega gospodarstva v mednarodno delitev dela bi morale obrtna zadruga in združenje skupaj z Medobčinsko gospodarsko zbornico organizirati informativno službo, ki bi skrbela za usklajevanje potreb in interesov posameznih obrtnikov s potrebami in interesi združenega dela ter omogočiti zasebnim obrtnikom razpolaganja z delom deviz pridobljenim na tujem trgu. Zadruga bi morala skrbeti za zbiranje, razporejanje in nadzorovanje uporabe teh sredstev.

6. V okviru davčne politike je potrebno še bolj pretehtati ter vsako leto sproti in znova obravnavati davčne dajatve za vsak primer posebej, zlasti zasebnim obrtnikom, ki začnejo s poslovanjem prvo oz. drugo leto ali pa so po davčnih ugotovitvah že nekaj let neakumulativni.

7. Pri določitvah deficitarnosti je potrebno tekoče spremljati stanje po posameznih dejavnostih ter v odlokih o deficitarnih dejavnostih upoštevati razen v celoti določenih deficitarnih dejavnosti (npr. vse šivilje) tudi deficitarna območja ter na takšni osnovi nadalje določati način in vrsto olajšav. Za omilitev in odpravljanje deficitarnih obrtnih dejavnosti je potrebno formirati pri obrtnem združenju ali obrtni zadrugi posebni kreditni sklad iz čistega dohodka zadruga in dohodka zasebnih obrtnikov.

Tudi poslovne banke bodo morale za drobno gospodarstvo družbenega in zasebnega sektorja, ki je z družbenimi usmeritvami opredeljen kot prioritarno, izvajati bolj smotrno in selektivno kreditno politiko in na ta način pospeševati razvoj tistih obrtnih dejavnosti, ki bodo na podlagi poslovnega sodelovanja ter delitve dela in sredstev povečevale izvoz in prispevale k manjši uvozni odvisnosti gospodarstva.

8. Za stimulacijo kvalitete obrtnih storitev in uslug zasebnih obrtnikov se lahko pri obrtnih združenjih za boljše usklajevanje cen obrtnih storitev ustanovijo posamezne sekcije (po obrtnih dejavnostih), ki bodo v ustreznih komisijah urejale in usklajevale v skladu s politiko cen, vse cene in razlike med njimi, ter predlagale skupnostim za cene ustrezne ukrepe.

9. Če ob izgradnji večjih stanovanjskih sosesk je potrebno za obrtne dejavnosti (osebne storitve in razni servisi) zagotavljati poslovne prostore in skupaj z investitorji oz. bodočimi lastniki prilagajati lokale potrebam posameznih dejavnosti. Za deficitarne, hrupne proizvodne obrti in obrt, ki potrebuje za opravljanje dejavnosti velik prostor, je nujno že pri izdelavi urbanistične dokumentacije v mestu in večjih naseljih določiti in rezervirati ustrezna zemljišča.

10. S pravilnim informiranjem mladine že v času izobraževanja in večjim vključevanjem števila dijakov usmerjenega izobraževanja v opravljanje obvezne prakse pri zasebnih obrtnikih ter v obrtnih organizacijah združenega dela, je potrebno mladino bolj zainteresirati za strokovne poklice, ki jih celotno drobno gospodarstvo potrebuje.

11. V občini bo potrebno z večjim in pospešenim razvijanjem kooperacije in poslovnih odnosov organizacij združenega dela s samostojnimi obrtniki še bolj vzpodbujati preraščanje obratovalnic samostojnih obrtnikov v pogodbeno organizacije združenega dela. Organizacije združenega dela bi namreč lahko pospešile takšen proces s tem, da bi same zagotovile del družbenih sredstev za ustanovitev in začetek dela pogodbeno organizacije in prenesle nanj del svoje proizvodnje in tehnologije, ki je primernejša za drobno gospodarstvo.

Tudi banke bi lahko odločilneje vplivale na ustanavljanje pogodbenih organizacij. Pri presoji kreditnih zadev za povečanje zmogljivosti samostojnega obrtnika bi le-te obravnavale tudi glede na to, koliko se s tem odpirajo možnosti za prehod v pogodbeno organizacijo. Pri oceni, da so že dani pogoji za njeno ustanovitev, pa bi banka lahko predlagala, da namesto kredita zagotovi samostojnemu obrtniku del družbenih sredstev za ustanovitev pogodbeno organizacije.

12. S pomočjo poostrene inšpekcijske kontrole, večje samozaščitne organiziranosti organizacij združenega dela zlasti OZD drobnega gospodarstva, od koder zaradi objektivnih razlogov izhaja največje število delavcev, ki opravljajo storitve »na črno«, je potrebno stalno zmanjševati neregistrirano obrt.

UGOTOVITVE IN STALIŠČA IZVRŠNEGA SVETA SKUPŠČINE OBČINE

Izvršni svet Skupščine občine Murska Sobota je na seji dne 19/10—1982 razpravljala o Analizi drobnega gospodarstva v občini Murska Sobota in

ugotovil:

da je predloženo gradivo osnova za javno razpravo in sprejem sklepov na skupščini občine o izboljšanju stanja in reševanja problematike drobnega gospodarstva v občini. V materialu je prikazana organiziranost, poslovni rezultati in problematika obeh sektorjev drobnega gospodarstva ter na tej podlagi določene usmeritve in ukrepi za hitrejši razvoj drobnega gospodarstva v skladu s planiranimi cilji tega srednjeročnega obdobja.

V občini delujejo tri delovne organizacije združenega dela obrti s skupno 295 zaposlenimi ter štirje servisi kot poslovne enote proizvajalcev gospodinjstkih in ostalih strojev s 14 zaposlenimi. Družbeni sektor drobnega gospodarstva dopolnjujejo še posamezne enote v OZD, ki se kot celota ne uvrščajo v obrtno dejavnost, vendar pa opravljajo dela, ki se štejejo kot obrtna dejavnost. V okviru samostojnega osebnega dela je v občini skupno 641 samostojnih obrtnikov ter 116 gostinskih obratovalnic in 137 samostojnih avtoprevoznikov. Z obrtno dejavnostjo kot postranskim poklicem se od celotnega števila ukvarja še vedno 25 % samostojnih obrtnikov.

Iz analize izhaja, da obrtna dejavnost v celoti zaostaja za razvojem ostalih dejavnosti gospodarstva v občini. Delež družbenega proizvoda obrti družbenega in zasebnega sektorja se v strukturi celotnega družbenega proizvoda zmanjšuje, narašča le delež samostojnih gostincev in avtoprevoznikov. Upada investicijska dejavnost, neizkoriščene so možnosti poslovno-tehničnega in drugih oblik sodelovanja drobnega gospodarstva z industrijo in gradbeništvom. Zmanjšuje se akumulativna sposobnost te dejavnosti. Potrebe občanov in krajanov po storitvenih in servisnih uslugah niso v celoti zadovoljene in v vedno večji meri se širi pojav neregistriranega opravljanja obrtne dejavnosti.

Na uspešnost poslovanja drobnega gospodarstva neugodno vplivajo pomanjkanje nekaterih osnovnih surovin, repromateriala in rezervnih delov. Primanjkuje poslovnih prostorov za določene dejavnosti. Ni na razpolago določenih konkretnih proizvodnih programov s katerimi bi se drobno gospodarstvo v večji meri povezovalo z industrijo in gradbeništvom.

Na podlagi analize in navedenih ugotovitev je Izvršni svet Skupščine občine sprejel naslednja

stališča:

- organizacije združenega dela in samostojni obrtniki s področja drobnega gospodarstva se morajo v večji meri na podlagi proizvodnih programov s kooperacijami vključevati v dejavnost industrije in gradbeništva;
- organizacije združenega dela drobnega gospodarstva se morajo medsebojno povezovati, uskladiti in dogovoriti za enoten koncept razvoja ter poskrbeti za kvalitetnejšo ponudbo storitev in uslug;
- pri Izvršnem svetu skupščine občine je potrebno ustanoviti Odbor za razvoj drobnega gospodarstva in pospešiti njegovo delovanje;
- obrtna zadruga Prekmurka mora svoje delovanje bolj usmeriti v povezavo samostojnih obrtnikov z organizacijami združenega dela preko pospešenega iskanja novih proizvodnih programov ter poiskati možnosti za ustanavljanje POZD-ov. V okviru novo ustanovljene enote drobnega gospodarstva v SISEOT-u si mora prizadevati za ustrezno pridobitev ustvarjenih izvoznih pravic drobnega gospodarstva;
- poskrbeti je treba za izboljšanje kvalifikacijske strukture zaposlenih ter z večjim vključevanjem mladine v opravljanje praktičnega dela izobraževanja v dejavnostih drobnega gospodarstva pospešiti zanimanje za te vrste poklicev;
- s poostreno inšpekcijsko kontrolo pri samostojnih obrtni-

kih in delavsko kontrolo v organizacijah združenega dela je potrebno preprečevati in omejevati neregistrirano opravljanje obrtne dejavnosti. V organizacijah združenega dela je potrebno zaostri in selektivno pristopiti k dajanju dovoljenj delavcem za opravljanje obrtne dejavnosti kot postranski poklic;

— delovni čas v organizacijah združenega dela drobnega gospodarstva in v obratovalnicah samostojnih obrtnikov predvsem s področja opravljanja storitev in uslug se mora bolj prilagoditi potrebam in delovnemu času delovnih ljudi in občanov tako, da bodo le-ti koristili takšne vrste usluge izven rednega delovnega časa;

— obrtna združenja, obrtna zadruga in samostojni obrtniki morajo planirati potrebe po poslovnih prostorih ter se preko Komiteja za gradbeništvo in urbanizem usklajeno vključevati v proces priprave in izgradnje poslovnih prostorov drobnega gospodarstva.

Izvršni svet daje navedena stališča v javno razpravo. Na osnovi dopolnil z javne razprave bodo delegati na seji skupščine občine sprejeli ustrezne sklepe za izboljšanje stanja in reševanje problematike drobnega gospodarstva občine.

OSNUTEK

Na podlagi tretjega odstavka 3. člena zakona o komunalnih dejavnosti (Ur. list SRS, št. 8/82) in 10. člena zakona o cestah (Ur. list SRS, št. 38/81) je skupščina občine Murska Sobota na seji zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti dne ..... sprejela

ODLOK O DOLOČITVI, DA JE VZDRŽEVANJE ULIC, TRGOV IN CEST V MESTU MURSKA SOBOTA KOMUNALNA DEJAVNOST

1. člen

Vzdrževanje in urejanje ulic, trgov in cest v mestu Murska Sobota, ki niso razvrščene med magistralne in regionalne ceste je komunalna dejavnost.

2. člen

Ulice, trgi in ceste iz 1. člena tega odloka se štejejo za komunalne objekte in naprave skupne rabe. Z njimi gospodari »Sobota« TOZD Komunala Murska Sobota.

3. člen

Ta odlok začne veljati 8 dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin.

OBRAZLOŽITEV:

Zakon o komunalnih dejavnostih določa, da lahko občinska skupščina v skladu z zakonom o cestah določi kot komunalno dejavnost urejanje ulic, trgov in cest v mestih in naseljih mestnega značaja, ki niso razvrščene med regionalne in magistralne ceste.

Zakon o cestah pa določa, da kadar občinska skupščina določi, da je vzdrževanje ulic, trgov in cest komunalna dejavnost, gospodari z njimi komunalna organizacija združenega dela v skladu z načeli zakona o cestah in so njihovo osnovno sredstvo. Zakon o cestah še določa, da mora občinska skupščina odlok o določitvi cest, ulic in trgov v mestih in naseljih mestnega značaja, katerih vzdrževanje je komunalna dejavnost, sprejeti v devetih mesecih po uveljavitvi zakona.

Na seji Komiteja za urbanizem, gradbeništvo in komunalne zadeve je bilo ocenjeno, da je smotrno, da se ulice, trgi in ceste izvzamejo iz čestnega gospodarstva in proglasijo za komunalno dejavnost, to se posebej zato, ker je na javnih površinah v naseljih še več drugih komunalnih objektov in naprav (semafori, horizontalna in vertikalna signalizacija in podobno) in

je zato prav, da s temi javnimi površinami gospodari delovna organizacija.

Glede na to, da je devet mesečni rok po uveljavitvi zakona pretekel za sprejem predvidenega odloka, predlagamo, da se sprejme po hitrem postopku.